

ANTO DOMAZET

KLJUČNA FAZA PRIVA

TEK POČINJE

Profesor sarajevskog Ekonomskog fakulteta, u prošlom sazivu državne vlade ministar trezora, Anto Domazet (1947.) rođeni je Slovenac koji je najveći dio svoje karijere proveo u dva giganta bivše nam domovine – Rafineriji ulja Modriča i Energoinvestu. Dok studentima objašnjava međunarodni marketing, bosanskohercegovačkoj javnosti nudi optimistične prognoze: u ovu zemlju bi u periodu od 2004. do 2008. moglo biti investirano između 2,5 i 3 milijarde dolara!

Razgovarala: **Vildana Selimbegović**

Foto: **Elvis Barukčić**

Direktne strane investicije u BiH mnogi vide kao čarobni štapić za rješavanje svih domaćih problema, no one nikako da stignu, a domaće se vlasti već gotovo deceniju koprcaju u paukovoju mreži mita, korupcije, birokratskih zapreka, pravdajući pritom vlastitu nesposobnost rigoroznim zahtjevima međunarodnih institucija, koje pak ekonomski boljitak zemlje traže u buldožer-rješenjima.

Sve su glasniji i ekonomisti: prof. dr. Dragoljub Stojanov nedavno je na stranicama našeg magazina, govoreći o mjerama MMF-a, Svjetske banke i potezima domaćih upravljača, ukazao na neophodnost okretanja BiH samoj sebi, upozoravajući da od stranog kapitala i direktnih stranih investicija naprosto nema ništa.

Njegov kolega sa istog fakulteta, u prošlom mandatu državne vlade ministar trezora – prof. dr. Anto Domazet – ne misli tako: uvjeren je, pak, da direktne strane investicije u BiH tek treba da stignu i da, zapravo, nastupa njihovo vrijeme. Svoje tvrdnje, kaže, zastupa na vlastitim istraživanjima, pri čemu naglašava da su dosadašnje makroekonomske reforme već stvorile i dalje stvaraju osnovne uvjete za privlačenje direktnih stranih investicija, ali da nedostaje domaća inicijativa.

DANI: Professore Domazet, Vi ste jedan od rijetkih optimista kada je ekonomska budućnost BiH u pitanju: na čemu temeljite svoj optimizam?

DOMAZET: Na nekoliko bitnih pretpostavki i na rezultatima svojih najnovijih istraživanja. Odnosno, na onom što je urađeno u procesu reformi u BiH i što treba da se nastavi. No, ja smatram da BiH treba da, osim makroekonomskim reformama, posveti značajnu pažnju mikroekonomskom okruženju i industrijskim politikama koje su, u krajnjem, srž politike konkurentnosti svake zemlje. Strani investitor će

ba procjena da bi u periodu 2004.–2008. godine BiH mogla privući između 2,5 i 3 milijarde dolara direktnih stranih investicija iskorištavanjem šansi koje joj pruža pozicija u okruženju i njezina ekonomska struktura, odnosno potreban i projicirani nivo reformi u zemlji. A to je daleko više nego što je predviđeno u svim razvojnim dokumentima koji su posmatrali direktne strane investicije isključivo kao makroekonomsku kategoriju i koji predviđaju njihov godišnji nivo od 300 do 350 miliona dolara.

DANI: O kojim industrijama govorite?

prednost je imati investitore iz bliskih malih zemalja – Hrvatske, Slovenije, Austrije, Italije... – koji, naime, pokazuju dobro razumijevanje lokalne sredine i spremni su da preuzmu potreban nivo rizika da bi ovdje napravili dobar posao. Zato mislim da nam je jako važna pozicija regiona jugoistoka Evrope, koji kao destinacija investicija u posljednje vrijeme postaje mnogo atraktivniji, a s njim i BiH. Iako je u svijetu obim investicija u 2002. pao za 21%, u zemljama našeg re-

ŠTEDNJA I ZARADA “U bankarsku industriju je, naprimjer, ušao veliki strani kapital – nakon uspješnog reformiranja bankarskog sektora krajem 2002. u BiH je ušlo 493 miliona KM – čak i u uvjetima kad naš makroekonomski ambijent nije idealan”

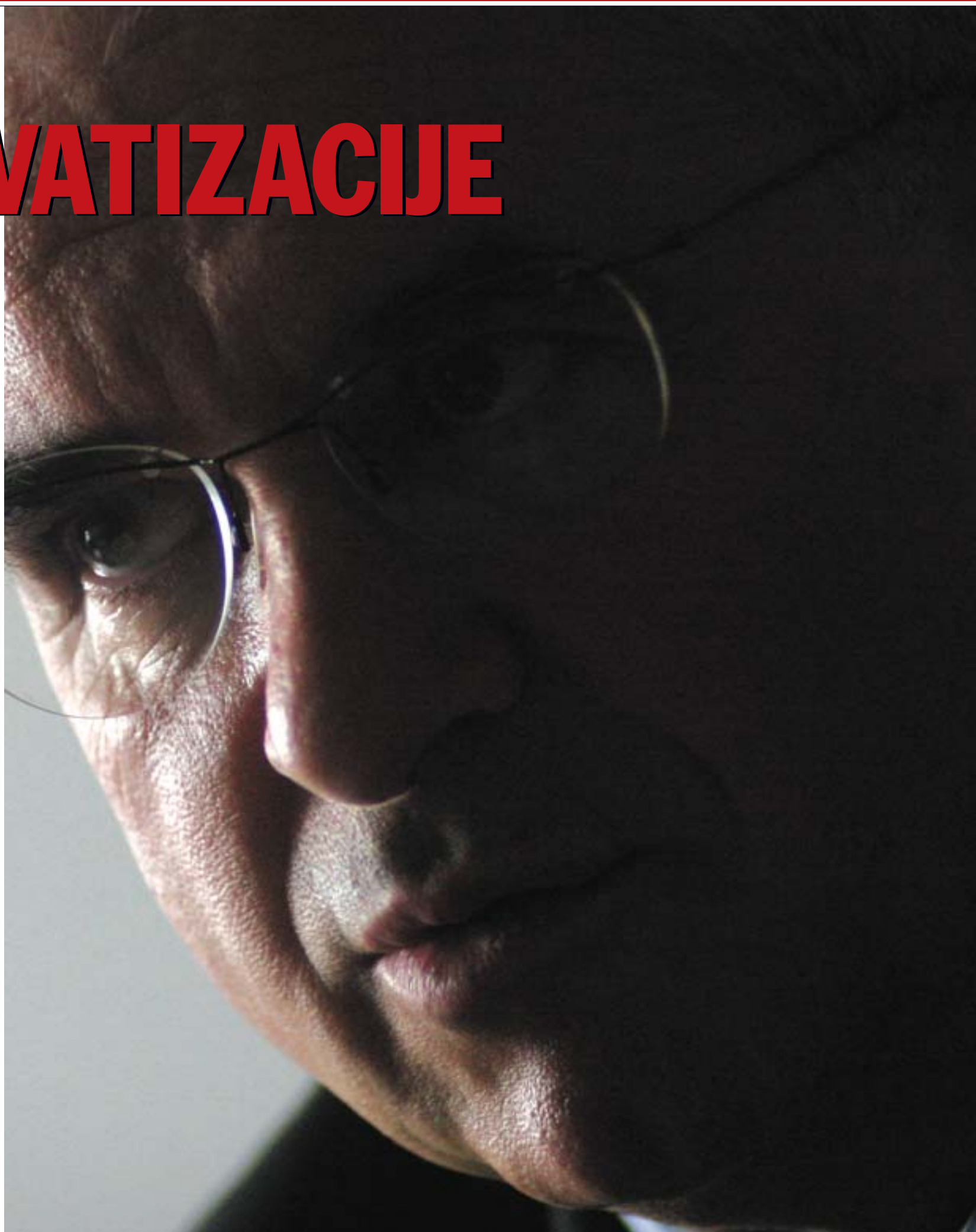
doći u BiH, čak i u uvjetima nepovoljnijeg makroekonomskog ambijenta, ako ima dobre poslovne mogućnosti u nekim industrijama, što smo već i vidjeli. U bankarsku industriju je, naprimjer, ušao veliki strani kapital – nakon uspješnog reformiranja bankarskog sektora krajem 2002. u BiH je ušlo 493 miliona KM – čak i u uvjetima kad naš makroekonomski ambijent nije idealan. Također smatram da niti blaga inflacija, niti postojanje naše boljke korupcije neće biti brana stranim investitorima da ulaze u industrije u kojima postoje dobre mogućnosti. Može se dati gru-

DOMAZET: Postoje dobre mogućnosti u mnogim industrijama. Ključna je stvar za strane investitore da je njihov motiv ostvarivanje profita, odnosno konkurentskih prednosti iz konkurentne moći koju imaju kao kompanije i novih konkurentskih prednosti koje im lokacija biznisa u BiH nudi. To je taj spoj koji stvara nove mogućnosti u BiH: tu se, dakle, mora posmatrati i kompanija koja dolazi, ali i sredina, odnosno industrija u koju se investira, to jest lokalna kompanija sa kojom se ulazi u posao. Vrlo je važno odakle dolaze investitori:

giona povećan je za 11% i dostigao je obim od 28,5 milijardi dolara, dok je u BiH povećanje bilo 2,46 puta, dostigavši ukupan obim investicija od oko 2,2 milijarde maraka. U tom kontekstu smatram da svi investitori koji imaju regionalan pristup, imaju BiH kao realnu opciju, a da li će baš nas izabrati, zavisi od toga kako aktivno mi promoviramo vlastite mogućnosti i kakvi se konkretni uvjeti za investitore mogu ponuditi.

DANI: U ovom času se suočavamo sa nezaobilaznim problemom investitora u BiH: naime, Vaše

VATIZACIJE

kolege tvrde da je jedan od osnovnih razloga zašto BiH zaobilaze investitori upravo naša preobimna birokracija, komplicirani nivoi vlasti i, naravno, sve to začinjeno korupcijom.

DOMAZET: To jeste važno ali nije presudno. Mi smo, naprimjer, u pogledu organiziranog kriminala u grupi zemalja između Poljske i Italije, a one imaju stokove stranih direktnih investicija od 45,1, odnosno 126,5 milijardi dolara. To je nedavno potvrdio i primjer Srbije, koja je ponudila privatizaciju nekoliko interesantnih područja i za dva-tri mjeseca prikupila milijardu dolara investicija, pri čemu valja imati na umu da u Srbiji i korumpiranost i birokracija nude nepovoljnije uvjete nego u BiH. Ključno je pitanje za BiH čvrstina naše orijentacije prema Evropi i stabilnost u donošenju odluka: mi govorimo studentima da je stabilna ona vlada koja djeluje u okviru ustava i donosi predvidive odluke. U ovom slučaju posebno ističem predvidivost: ne može naša vlada donositi jednu odluku kad investitor treba da dođe, a drugu kada je već došao. Naprimjer, strani investitori u naftnoj industriji, koja je do 2002. privukla oko 213 miliona KM svježeg kapitala, sada su vrlo nezadovoljni, jer im se mijenjaju uvjeti transporta

naftnih derivata: kada su dolazili ovamo postojala je sloboda izbora, a sada je propisana obaveza da koriste samo željeznički transport. To je u gruboj oprečnosti sa liberalizacijom koja je i privukla i još treba da privlači nove strane investitore. Stabilnost vezana za biznis mnogo više utječe negoli drugi faktori.

DANI: Naveli ste primjer privatizacije u Srbiji: ovdje privatizacija jako dugo traje, rezultati su, najbla-

BALKAN EXPRESS “Svi investitori koji imaju regionalan pristup, imaju BiH kao realnu opciju, a da li će baš nas izabrati, zavisi od toga kako aktivno mi promoviramo vlastite mogućnosti i kakvi se konkretni uvjeti za investitore mogu ponuditi”

že rečeno, traljavi, a nedavno nas je čak i pomoćnik Visokog predstavnika, gospodin Donald Hays, obavijestio da je propala. Istina, tvrdnje gospodina Haysa, kada je o privatizaciji riječ, valja uzimati s rezervom: netom uoči prodaje Holiday Inna govorio je da je i višestruko nižu cifru nerealno očekivati, ali je, srećom, demantiran.

DOMAZET: Privatizacija je, kao šansa za priliv stranih investicija, tek sada aktuelna. Ona je, istina, i do sada donijela oko 522 miliona KM ili 25% ukupnih investicija, od čega su 143 miliona KM direktna plaćanja cijene privatiziranih poduzeća, a 378 miliona KM nove investicije nakon

kupovine poduzeća. Dobri primjeri tih ulaganja su Celex Banja Luka, Pamučni kombinat Mostar, Abanos Bužim, Vitaminka Banja Luka, i mnogi drugi kod kojih je strani partner poduzeo restrukturiranje usmjereno na svjetsko tržište. Okončana je lista strateških poduzeća za privatizaciju, a nju smatram najatraktivnijom za strane strateške investitore. Tu treba očekivati dosta dobrih efekata. Posebno je pitanje kako će

se definirati politika privatizacije tzv. infrastrukturnih kompanija u elektroenergetici, telekomunikacijama, u javnim djelatnostima: vrijednost tog portfolija je preko pet milijardi maraka. U njemu se nalaze mnoge kompanije koje ne mogu biti restrukturirane bez stranih strateških investitora, kao Rafinerija nafte Bosanski Brod i trgovina naftnih derivata u državnom vlasništvu, Natron Maglaj, Krivaja Zavidovići, KHK Lukavac. Koristi za BiH treba očekivati prvenstveno kod novih investicija u ta poduzeća jer je njihova tržišna vrijednost vrlo niska, ako uopće postoji. Međutim, postoje i kompanije – telekom kompanije, Banjalučka pivara i druge – kod kojih će se maksimirati priliv novca kroz prodajnu cijenu. Poseban je slučaj elektroenergetika u BiH. Ona može biti međunarodno atraktivna za strateške investitore ako vlade taj sektor pretvore u tržišni, ako se privatizira proizvodnja i distribucija, suoči hrabro sa izazovima restrukturiranja rudnika, ispravno postavi regulativni okvir i izgrade efikasne institucije za upravljanje tim sektorom. Slično je i sa sektorom nafte i plina, crne i obojene metalurgije, izgradnje putne infrastrukture, drvne i industrije papira i celuloze, automobilske, prehrambene, turističko-zabavne industrije, a posebno sektora malih i srednjih poduzeća.

DANI: Professore Domazet, Vi kao da zaboravljate da se BiH u ovom času nalazi između žestokog domaćeg pritiska za reviziju privatizacije i još žešćeg međunarodnog pritiska za privatizaciju telekoma, odnosno njihovog obezvređivanja davanjem treće licence.

DOMAZET: Revizija privatizacije ne može pogoditi istinski konkurentne strane investitore: ozbiljni strani investitori žele transparentnost, žele sigurnost, a zauzvrat nude one efekte koje mi želimo – novo investiranje i zaposlenost. No, što se tiče privatizacije telekoma, ona je pitanje potrebe stvaranja konkurentnog okruženja. Ako možemo stvoriti tržišni element i konkurenciju uz dobro javno upravljanje – nama privatizacija ne

treba. Ako to ne možemo osigurati, privatizacija je neophodna; kritično pitanje glasi: možemo li mi upravljati javnim sektorom?, a to je u uvjetima ove sredine jako diskutabilno. Kada javnu kompaniju stavite u tržišne uslove i ona se dokazuje u utrci sa privatnom, cilj je postignut: nordijske zemlje, Slovenija... u telekomunikacionom sistemu imaju javna poduzeća, ali je postignut ovaj cilj, osiguran kapital, konkurentski ambijent i dobar regulativni okvir.

DANI: Često posežete za slovenskim primjerima: naravno, ne trebam Vas ja podsjećati na slovenski odnos spram međunarodnih monetarnih institucija, no želim Vas pitati – kako onda vidite BiH naspram MMF-a i Svjetske banke?

DOMAZET: Kao ministar trezora dosta sam se posvetio toj relaciji i čini mi se da sam razumio način djelovanja sa potrebom približavanja lokalnim uvjetima: moram priznati da naše pritužbe na globalne institucije često nemaju opravdanja. Ključna je stvar da mi realiziramo vlastitu kreativnost u iznalaženju rješenja koja su u interesu naših građana, a takva rješenja mi možemo naći i u okviru globalnih pravila. Mi možemo naći dobro rješenje za razvoj malih i srednjih poduzeća, za razvoj poljoprivrede u kontekstu, recimo, zdrave hrane ili industrije namještaja ili za razvoj izvozno orijentirane proizvodnje automobilskeg sektora ili niza drugih stvari: tu nam posve sigurno ne smetaju ta globalna pravila. Ona se zapravo često koriste kao alibi za propuštene reforme, a kada potiču iz akademskih krugova, zadržavaju se na teoretskoj ravni i ne nude nikakva provodiva rješenja za ovu zemlju. Mi naprosto

“Mi zanemarujemo i dosadašnje rezultate privatizacije, gdje je v

BOSMAL "Iskreno, ponuda koju je dao po mom je sudu izuzetno dobra. U svojoj aktivnosti tokom rada u Vijeću ministara bavio sam se istraživanjima iz oblasti koncesija i uvjerio se da su rijetki oni koji bi ponudili gradnju autoputa na konceptu DBOT-a"

nemamo dovoljno kreativnosti. Razumijem da je sa populističkog stanovišta atraktivno biti protiv, no zašto smo protiv? Gdje su argumenti? Koja su rješenja? Nemamo odgovore na pitanja koji su naši pravci, koje su strategije. Naravno, odgovore je teško naći i zato što su potrebna istraživanja, ozbiljan rad, a mi nemamo sredstava za to. To se vidjelo i u izradi strategije borbe protiv siromaštva – pokazala se dobra volja, ali smo u mnogim oblastima bili pred zidom nedovoljne istraženosti problema. Sad, nakon što se taj dokument usvojio, neophodno je izdvojiti resurse, organizirati timove i istraživati da dođemo do rješenja koja će podići našu efikasnost i omogućiti nam da nađemo izvore konkurentnosti, da nađemo mjesto u ovom globalnom svijetu za bolji život naših građana. Pritom se ne smije zaboraviti da ni direktne strane investicije nisu čarobni štapić: njih u tretmanu ne treba izdvajati od domaćih jer nama su potrebne investicije, investicije podižu produktivnost, mogućnost upošljavanja faktora proizvodnje kojim obilujemo, prije svega radnom snagom. Međutim, direktne strane investicije imaju još neke specifičnosti: poboljšanje pozicije zemlje u svijetu, demokratizaciju, liberalizaciju, mladi ljudi vide budućnost u zemlji koja ih privlači, zatim je tu efekat ubrzanja međunarodne trgovine... Zbog svega ovoga smatram da je već bilo neophodno razviti odgovarajuće industrijske politike, učiniti ih transparentnim i promovirati ih stranim investitorima kao prilike za dobar biznis u BiH.

DANI: Zašto su sektorske politike zanemarene u BiH?

DOMAZET: Mi uglavnom nastojimo da poboljšamo makroekonomski ambijent pa je zanemaren aspekt i istraživanja i plasiranja i razvijanja strategija u onim industrijama u kojima imamo konkurentne prednosti. Nijedna zemlja ne može biti konkurentna u svim industrijama: mislim da je za nas posebno važno reformirati sektor osiguranja, koji nakon banaka može također privući značajan priliv kapitala, zatim elektroenergetski sektor, u kome treba nastaviti proces liberalizacije i pripremiti ga za priliv stranih investicija. BiH može biti najkonkurentnija zemlja jugoistočne Evrope u ovom sektoru. Već sam pominjao naftu, a na njenom se primjeru

vrijednom 241 milijardu dolara. Sadašnje Vijeće ministara moralo bi reaktivirati projekat strategije *cluster*a, koji su danas u svijetu osnovni izvor konkurentnosti, posebno za male kompanije. Mi smo u proteklom sazivu Vijeća pripremili projektni zadatak za izradu strategije razvoja *cluster*a u BiH, ali je on očito završio u nekoj ladici.

DANI: Profesore, upravo ste priznali da je do politike, odnosno domaćih vlasti.

DOMAZET: Upravljački menadžment je jako važan, ali i nauka se mora više uključivati. Domaća nauka, pogotovo ekonomska, ne može biti po strani. Pazite, mi smo ti koji na bazi rada, istraživanja, rezul-

APSURDI "Hoćemo da idemo u privatizaciju rafinerije u Bosanskom Brodu, a potencijalni investitori se već pitaju kako se to misle transportirati derivati nafte kada ona nema nikakve željezničke veze sa svijetom"

možda najviše može vidjeti koliko nam nedostaju sektorske politike: planira se privatizacija rafinerije u Bosanskom Brodu, a potencijalni investitori se već pitaju kako se to misle transportirati derivati nafte kada ona nema nikakve željezničke veze sa svijetom. A rafinerija treba da bude regionalno orijentirana kompanija! Ovakvi naši nedostaci nemaju veze ni sa politikom, ni sa inflacijom, već su rezultat naše nespremnosti za naredne korake – treba ući u industrije, pripremiti ih, učiniti atraktivnim. U svim ovim razmatranjima ispoljava se važna konkurentna prednost da je BiH dio šire zone slobodne trgovine i da investiranje u našu zemlju znači pristup tržištu od 123 miliona ljudi,

tata... možemo govoriti relevantno, a morate priznati da je kod nas puno češće izlaganje na bazi utisaka i svojevoljnih procjena. Recimo, kod nas su zanemarene mogućnosti u aspektu industrijske okoline, gdje BiH može mnogo pružiti. Mi zane-marujemo i dosadašnje rezultate privatizacije, gdje je veliki efekat predviđen dodatnim ulaganjem i on se već vidi u cementarama, u Sarajevskom kiseljaku, u Bimalu... Naše istraživanje je pokazalo da će buduće strane direktne investicije ići kroz nekoliko kanala, od privatizacije do novih projekata. Najvažnije je da strani investitori prepoznaju BiH kao dobru destinaciju za svoj budući biznis. U slučaju BiH posebno su interesantne di-

rektne strane investicije koje se odnose na lokalne kompanije kojima trebaju velika ulaganja u restrukturiranje. Na tok investiranja u narednih pet godina posebno će uticati faktori oporavka svjetske ekonomije: nakon drastičnog pada direktnih stranih investicija u svjetskim razmjerama tokom 2001. i 2002. godine, oporavak nekih globalnih industrija zapljusnut će i BiH – industrija čelika, naprimjer, komponenti za automobile, papirnih i celuloznih industrija...

DANI: Jedna od direktnih stranih investicija u jednom nam se trenutku činila gotovo realnom: govorim o Bosmalovoj ponudi za izgradnju Koridora 5C. No, kako vrijeme prolazi, sve je neizvjesniji i Koridor i ponuda.

DOMAZET: I taj je primjer potvrda mojoj tezi da smo nedovoljno radili na sektorskim politikama, recimo, politici u vezi sa koncesijama. Za projekat Koridora moramo osigurati institucionalne preduvjete, prije svega zakon o upravljanju cestama BiH, kojim bi trebalo oformiti Direkciju za ceste i Fond za ceste BiH. To su stvari o kojima u vrijeme našeg mandata nije bilo konsenzusa. Potom valja pripremiti tijela predviđena Zakonom o koncesijama BiH i izraditi potrebne pripreme studije kako bi se znalo šta se prodaje i koji su ekonomski potencijali autoputa. Nije sporno da

(nastavak na stranici 77)

je je veliki efekat predviđen dodatnim ulaganjem i on se već vidi"

(nastavak sa stranice 4)

'pružena je šansa' ekstremistima svake vrste da Sarajevo čine i iskazuju kakvo je sada", prethodno spomenuvši da "statistički Sarajevo jeste muslimanski grad", dok Ensar Zgodić tvrdi da "nije problem u tačnosti činjenica", potom odlično zaključuje da je "pitanje samo kako u novouspostavljenim etničkim i teritorijalnim sistemima vrijednosti ugraditi mehanizme zaštite preostalih koji politički ne pripadaju dominantnoj etniji, te kako da se postojanje takvih manjina počne predstavljati kao stvar od vitalnog interesa za stvarne nosioce političke konstitutivnosti na određenoj teritoriji". To je poenta diskusije.

Buenos Aires je katolički grad: Kardinal Puljić u jednom od lamenta nad sudbinom katoličkog puka tvrdi da "se može zaključiti da je Sarajevo danas skoro jednonacionalni grad... To ne bi trebalo biti nikakva smetnja da pritom nema zle misli, zlih radnji, odnosno uznemiravanja manjine i ljudi koji žele živjeti u gradu Sarajevu."

Mislim da je izjava Sulejmana Tihića simptomatična: "Sarajevo jeste pretežno bošnjački grad, ali važno je i pitati zašto je takav postao – ko je kriv za to." Po ovom shvatanju, dominantno monoetnički i monoreligijski grad je nešto negativno, što je besmislica. Gradovi prolaze kroz razne faze, željom svojih stanovnika ili protiv, te mijenjaju sopstveni karakter. Problem je ako se onima van matice ugrožavaju prava.

Uostalom, pročitajte ovaj paragraf o jednom drugom gradu, pa recite da li je tu nešto pogrešno ili uvredljivo. Fudbaleri timova Boca Juniors i River Plate toliko se krste prilikom izlaska na teren da se umore i prije početka gradskog derbija u Buenos Airesu. Svi fudbaleri imaju nekoliko imena prije prezimena i sva su tradicionalno katolička. Prezimena odaju talijansko i špansko nasljeđe, odakle je i većina papa potekla. Nerijetko nekoliko Jesusa nađe svoje mjesto u timu. Obrazovaniji navijači uglavnom su završili katoličke univerzitete. Gradom dominiraju monumentalne katedrale i ogromne crkve od kojih su grandiozniji možda jedino široki bulevari što presijecaju gradsku jezgru. Za uspješno bavljenje politi-

kom neophodna je veza sa katoličanstvom, što primjer bivšeg predsjednika Carlosa Menema jasno pokazuje. Iako rođen kao musliman, Menem je promijenio vjeru da bi mogao uopšte dospjeti u vrhove argentinske politike. Njegova prva žena ostala je vjerna islamu. Buenos Aires je jedan katolički grad.

Spomenuta je i promjena imena grada na Drini i Čehotini (Mihaljević, Muhić). To sam najteže uvrstio u tekst, jer smatram da je Srbijne, iako legalno, prvenstveno nemoralno ime za Foču. Novi naziv praktički je legalizovan postdejtonskim uređenjem i stranačkim dogovorom nacionalista. Vladajuće nacionalističke partije tada, baš kao i danas, zapravo su dozvolile jedna drugoj da rade gotovo šta hoće na sopstvenoj teritoriji.

Bakir Izetbegović navodi postojanje Titove ulice kao dokaz tolerantnosti njegove partije na teritoriji kojom vlada, što jeste tačno, ali samo donekle. Istovremeno je ta partija imenovala ulicu Azize Šaćirbegović, čija je osnovna zasluga doktorska titula (mala je ovo zemlja da svaki doktor dobije ulicu), te članstvo u muslimanskoj organizaciji kada to nije bilo popularno i ovako rašireno kao danas. Možda je i skrb za kasnije glavne uzdanice BH diplomatskog kora, kraće: porodicu Sacirbey, uticala na ovu odluku, ali je činjenica da je ulica dobila njeno ime bez problema, dok se velika

diskusija morala voditi da ime velikana Mirze Delibašića bude ovjekovječeno u najvećem bošnjačkom gradu. Smijem li spomenuti zasluge Darija Džamonje ili Slobodana Đurasovića i usporediti ih sa zaslugama pomenute gospođe?

Muslimanska stranka: Najjača partija u Bošnjaka, ma koliko se trudila, ne

DOMAZET

(nastavak sa stranice 15)

DANI: Professore Domazet, ima li u Bosni i Hercegovini straha da će većim otvaranjem za priliv stranih investicija ona postati kolonija?

DOMAZET: To je pitanje oko kojeg mi nemamo konsenzusa: mislim da bi nam bilo neophodno stvaranje atmosfere koja će prihvatati investicije, ne samo strane već i domaće, jer i domaći investitori nailaze na brojne probleme. Sve vladine i komorske instituci-

može protiv sopstvenog karaktera. U predizbornim aktivnostima SDA redovno naglašava sopstveni muslimanski karakter, od 1990. do danas. Pokojni Izetbegović pitao je članstvo na jednom mitingu: "Jesmo li mi muslimanska stranka?" Dobio je odgovor koji tada nije želio čuti: "Jesmo!", prolomilo se Ili-džom. Na predizbornim plakatima 1990. godine, pored SDA, uočljiv je bio opis "muslimanska stranka", da ne bi bilo zabune. Ako nije sramota ustvrditi za SDA da je muslimanska, zašto

je treba da budu na raspolaganju i u službi investitora i samo na taj način možemo aktivirati domaće i privući strane investitore u BiH. Strane investicije nisu same sebi cilj. Moramo ih posmatrati kao sredstvo za ostvarivanje naših ekonomskih i političkih ciljeva, naše kulture i općeg blagostanja naših ljudi. Mislim da te naše vrijednosti, građenje pravne države i evropski kontekst naše budućnosti otklanjanju opasnost od toga da se zbog stranih investicija pretvorimo u nečije kolonije. A to da ćemo imati visok indeks transnacionalnosti, tj. uticaj stranaca u našoj ekonomiji, nema sumnje. To je ono što već sa zadovoljstvom uživaju Belgija (76,5% stranaca), Irska (47,4%), Mađarska (27%), Malezija (29%), Češka (24%); a naših 6% sigurno će u narednih pet godina skočiti na najmanje 10%. ■

bi bilo pogrešno slično pomisliti o gradu u kojem je ta stranka najmasovnija?

Završiću sa doajenom BH novinarstva, Hamzom Bakšićem, koji je ukazao u jednom svom komentaru da je osnovni problem i Sarajeva i BiH socijalne, a ne etničke prirode. Sagleđavajući katastrofalnu situaciju, ne mogu a da se ne složim. Međutim, temu zadaju glasači sopstvenim izborom, koji je prevažno etnički, uz znatne religiozne karakteristike.

Neven Anđelić, London

Domaći proizvod - domaća cijena!

GALAS
Bosnijski i Hercegovački
<http://www.apoteke-sarajevo.com/>